

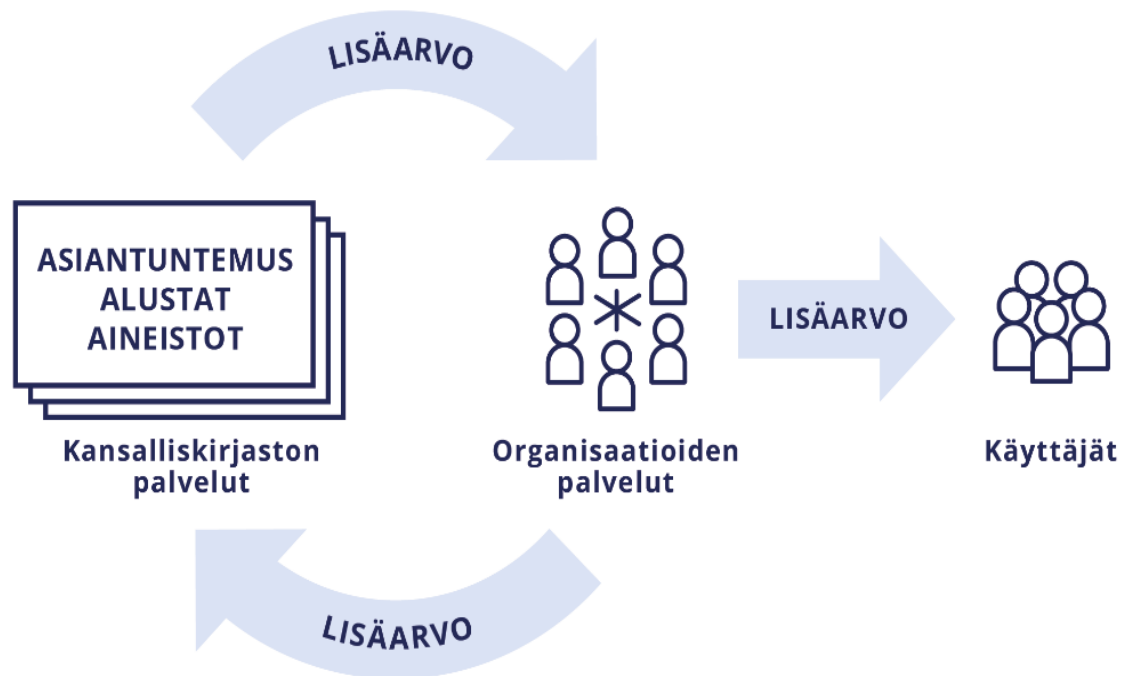
Kansalliskirjaston TOSU 2017 ja palvelut organisaatioille

Kristiina Hormia-Poutanen

KANSALLISKIRJASTO

PALVELUTARJONTA ORGANISAATIOASIAKKAILLE

TIEDON SAANNIN, KÄYTETTÄVYYDEN JA UDELLEENKÄYTÖN EDISTÄMINEN

Mitä hyötyä organisaatiot saavat Kansalliskirjaston tuottamista palveluista

- Kansallisten infrastruktuurien integrointi keskenään
 - Finna-Finto integraatio: kuvailijan työn tukeminen ja tiedonhaun tehostaminen
 - Melinda-Finto: kuvailun tehostaminen ja laadun varmistus
- Yhteentoimivuuden parantaminen
 - Kuvailun ohjaus, formaatti- ja standardointityö, ontologiat ja pysyvät tunnisteet
- Tiedon löytyvyyden parantaminen
 - Yhteiset kuvailusäännöt, ohjeistus ja koulutus
 - Tunnisteiden kehittäminen ja siihen liittyvä ohjeistus
- Hankittujen ja tehtyjen rajapintojen hyödyntäminen uusissa palveluissa (Finna-Axiel-rajapinnat ja Ellibs)
- Osaamisen jakaminen ja verkostoyhteistyön lisääntyminen

Koko Kansalliskirjaston yhteiset kehityshankkeet

Sähköisten lehtien luovutusprosessi

Tavoite: Kansalliskirjasto tehostaa sähköisten lehtien luovutus-, vastaanottamis- ja käyttöönnasettamisprosessia vuosina 2017-18.

Kansalliskirjaston metatatapalvelukokonaisuus

Tavoitteet:

- Kansalliskirjaston metatiedon asiantuntijaroolin vahvistaminen niin kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla. Kansainväliseen työhön osallistutaan tavoitteellisesti siten, että Suomen erityistarpeet, osaaminen ja asema tuodaan esiin.
- Sisäisten prosessien yhtenäistäminen yhteisen viitekehyksen ja tulosuuerajat ylittävän tiiviin yhteistyön myötä, jonka yhteydessä parannetaan myös sisäistä tiedonkulkua ja viestintää
- Uuden osaamisen hankkiminen metatiedon hyödyntämisen laajenevassa kentässä (tiedonlouhinta, big data, metatiedon automaatio).
- Yhtenäinen palvelupinta, joka selkeyttää työnjakoa metatiedon tuotantoon liittyvien ohjaavien palveluiden ja metatiedon asiantuntijapalveluiden välillä.

Kansalliskirjaston tarjoamat tutkimuksen palvelut

Tavoite: Aineistojen metatiedot, tunnisteet, käyttöehdot, tekniset tiedot ja viittausohjeet kuvattu datakatalogissa yhtenäisesti tutkijan tarpeita vastaavasti

- Datakatalogin arkkitehtuurin ja tiekartan laatiminen.

Digi-aineistoliittymän kehittäminen kirja-aineiston näyttämiseksi

Tavoite: Digitoitujen kirjojen ja mahdollisesti muunkin tekstiaineiston siirtämisellä Digiin tavoitellaan yhtenäisempää ja keskitettyä käyttöympäristöä Kansalliskirjaston digitaalisille aineistoille

Palvelut organisaatioille- tukipalveluita

Asiakkuuksien hallinta

Kuvaus:

- KVP tuottaa palveluja kirjastosektoreille ja muille organisaatioasiakkailleen periaatteella "asiakkaiden kanssa, asiakkaiden tarpeeseen".

Nostoja:

- **Aski** -asiakkuudenhallintajärjestelmän projektin loppuun saattaminen
- KVP:n palvelukokonaisuuden viestiminen (palvelukuvaukset, KVP-raportin esittely laajemmin)
- Metatietopalvelukokonaisuuden viestinnän yhtenäistäminen
- Käsitys siitä mitä meiltä kysytään
- Arviointi KVP:n palvelupistekäytäntöjen tehostamisesta (esim. joillekin palveluille yhteinen palvelupiste)

Viestintä

Kuvaus:

- Viestintä tukee Kansalliskirjaston strategian toteutumista. KVP:n viestinnässä noudatetaan Kansalliskirjaston viestintäohjelmaa sekä tehdään yhteistyötä yli yksikkö-, projekti-, tulosalue- tai organisaatorajojen

Nostoja:

- Suomi 100
- Informaation visualisointi

Yhteiset koulutukset ja tapahtumat

Kuvaus:

- KVP järjestää sidosryhmilleen strategisia tavoitteitaan edistäviä koulutuksia ja tapahtumia tai osallistuu laajempien tapahtumien järjestämiseen

Nostoja:

- Finna Educa-messuilla 2017 & Suku 2017 -tapahtumassa
- Kirjastoverkkopäivät 2017
- Automaattisen asiasanoituksen työpaja
- Kirjastojärjestelmähankinnan seminaarit organisaatioille
- FinELib 20-vuotisjuhla
- Tilaisuuksien sarjan järjestäminen yleisille kirjastoille

Tietohallinto ja sisäiset tukijärjestelmät

Kuvaus:

- Kansallisten palveluiden rinnalla ja tukena toimii useita useammalle palvelulle yhtäaikaan tukitoimintoja tuottavia tietojärjestelmiä: [tunnistautumispalvelu](#), [keskustelufoorumi](#), [versionhallinta](#), [Kansalliskirjaston JIRA](#), [Kiwi](#) (Confluence), KVP:n yleinen Piwik, WordpressMulti, Aski (CRM), Siirtopalvelin sekä Halti. KVP:n palvelinympäristön hallinta. Järjestelmien yhteentoimivuus (JYT) työryhmän toiminta.

Nostoja:

- Palvelupyyntöjen hallinta (Jira, Efecte)
- Tehdään ohjeistus siitä, miten KVP:ssä hallitaan ja osallistutaan open source ohjelmistoprojekteihin
- Tukijärjestelmien tehostamishankkeita

Kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö

Kuvaus:

- Palveluiden keskitetty tuotanto ja koordinointi Kansalliskirjastossa mahdollistaa sen, että palveluita hyödyntävät organisaatiot voivat omassa palvelutuotannossaan keskittyä kehysorganisaationsa strategisten painopisteiden tukemiseen.

Nostoja:

- Uusien ohjausryhmien toiminnan käynnistys (perehdys)
- Kehitetään vuorovaikutusta asiakkaiden kanssa mm. kumppanuushankkeissa
- Osallistutaan palveluiden kannalta keskeisten kv ryhmien toimintaan (**EC/ OSPP**). Painopisteenä avoimen tieteen, avointen palveluiden, linkittyvän metatiedon ja avoimen lähdekoodin kehittäjäyhteisöt

Standardointi

Kuvaus:

- Kansalliskirjasto vastaa Suomessa tietohuollon standardisoinnin kehittämisestä.
- Vastuualueeseen sisältyy koko KAM-sektori ja JHS-standardisalkun osalta koko julkishallinto.
- Standardeja kehitetään kansainvälisenä yhteistyönä erityisesti ISO:ssa mutta myös muutamien muiden standardointijärjestöjen kuten IETF:ssä.
- Kehitystyön tavoitteena on luoda KDK:n sekä KAM-organisaatioiden järjestelmille ja metatiedoille pitävä standardiperusta, mikä voi edellyttää myös standardikohtaisten sovellusohjeiden tekoa. **HUOM. ATT-KDK.**

Palvelut

Verkkoaineistojen hankinta

Kuvaus:

- Kansalliskirjasto neuvottelee FinELib-konsortiolle (korkeakoulut, tutkimuslaitokset, yleiset kirjastot) käyttöoikeuksia elektronisiin aineistoihin (lehdet, kirjat, tietokannat).
Uutena asiana neuvotellaan ja toteutetaan käytännössä **avoimen julkaisemisen mahdollistaminen** konsortion tutkijoille.

Nostoja:

- Neuvotteluorganisaation rakentaminen (OA)
- Strategian toiminnallistamisen yhteydessä sovitaan ja aikataulutetaan toimenpiteet avoimen julkaisemisen kehittämiseksi (esim. pilotit, e-kirjat, kotimaiset lehdet, gold oa-sopimukset)
- Toiminnan suuntaaminen mahdollisimman monista aineistoneuvotteluista vain tärkeisiin aineistoneuvotteluihin

Kirjastojen järjestelmäinfrastruktuurin tarjonta ja kehittäminen

Kuvaus:

- Kansalliskirjasto tarjoaa kirjastosektorille erilaisia järjestelmäalustapalveluita
- Kansalliskirjasto tarjoaa systeemihoitopalveluita maksullisena palveluna sekä sisäisenä palveluna KK:lle (Fennica, Viola, Arto)

Nostoja:

- **Kirjastojen taustajärjestelmän kilpailutuksen koordinointi**
- Kirjastot tekevät yhteistyötä ja päällekkäistä ylimääräistä työtä tehdään mahdollisimman vähän

Kuvailun kehittäminen ja kansalliset tietovarannot

Nostoja:

- RDA:n käyttöönoton neuvonta ja osaamisen jakaminen osana kuvailutyöryhmien työtä (myös Melinda-hankkeen osana)
- data.kansalliskirjasto.fi-palvelun ja siihen liittyvän asiakaswikin toteutus aloitetaan (KK:n kehittämishanke)
- Aloitetaan tunnisteiden viennin valmistelu/ toteutus Melinda-tietueisiin
- Kansallisbibliografia julkaistaan linkitettynä datana vrt. Edellinen kohta; liittyvät toisiinsa

Melinda (projektisuunnitelma)

Kuvaus:

- Melinda on kansallinen metatietovaranto. Se liittää palvelussa mukana olevat kirjastot kansalliseen metatietojen tuottamisympäristöön. Kirjastot kuvailevat aineistonsa yhteiseen tietovarantoon, josta tietoja voidaan myös hyödyntää. Tietojen keskittäminen säästää työtä ja kustannuksia kirjastoissa sekä mahdollistaa asiakkaiden paremman palvelemisen.

Nostoja:

- Kuvailutiedon tuotantoympäristön laajentaminen (yleiset kirjastot, eri liittymismallit, uudet tiedontuottajat)
- Melindan integrointi Koha-järjestelmän kanssa
- Melindan teknisen alustan uusiminen:

Pysyvät tunnisteet (PID-tunnistepalvelut)

- Pysyvät tunnisteet identifioivat resurssit (esim. julkaisut) ja toimijat (esim. tutkijat) globaalisti, yksiselitteisesti ja pysyvästi. Tunnuksiin liittyvät palvelut auttavat mm. linkittämään tietolähteisiin luotettavalla tavalla.
- Tunnusjärjestelmiä ovat mm. URN, Handle ja DOI sekä henkilöiden tunnistamisessa käytetyt ORCID ja ISNI. Myös perinteiset tunnusjärjestelmät ISBN ja ISSN liittyvät kokonaisuuteen.
- Kansalliskirjasto tarjoaa URN-palveluita ja on ottamassa käyttöön ISNI-tunnuksia. DOI-tunnuksia käytetään etenkin tieteellisissä lehdissä, ja niiden käyttöä edistetään Kotilava-projektissa. Handle-tunnuksia käytetään useissa julkaisuarkistoissa.
- Palveluiden tärkeimmät kehittämistarpeet liittyvät avoimeen tieteeseen. Myös julkishallinnossa on nähtävillä lisätarvetta pysyville tunnuksille.
- Kansalliskirjasto on ilmaissut kiinnostuksensa kehittää myös kansallisia DOI-palveluita (tarpeen tullen myös Handle-palveluita) osana ATT-hankkeen jälkeisen ajan suunnittelua. Palveluihin sisältyisi neuvontaa, ohjelmistokehitystä ja mahdollisia rooleja standardiorganisaatioissa.
- EUDAT-hankeeseen liittyen URN-resoluutiopalvelimeen voidaan lisätä uusia toimintoja ja ominaisuuksia

Julkaisuarkistopalvelut

Kuvaus:

- Kansalliskirjasto kehittää ja ylläpitää DSpace-ohjelmistoon perustuvaa julkaisuarkistopalvelua, jota tarjotaan maksullisena palvelutoimintana asiakasorganisaatioille.

Nostoja:

- **Toteutetaan DSpace-ohjelmiston versiopäivitys**
- Päivitetään aineistojen metatiedot TAJUA-projektissa tuotetun kansallisen suosituksen mukaisiksi yhteistyössä asiakasorganisaatioiden kanssa
- Varmistetaan julkaisuarkistoaineistojen yhdenmukainen näkyvyys Finnassa
- Tuetaan asiakasorganisaatioiden aineistojen haravointia Finnan lisäksi muihinkin palveluihin, ml. OpenAire

Pitkäaikaissäilytys

- Kansalliskirjasto toimittaa digitaalisia kulttuuriperintöaineistoja CSC:n ylläpitämään KDK-PAS-palveluun OKM:n myöntämien säilytystilamandaattien mukaisesti.
- Verkkoarkisto viety; digitoidut aineistot ja julkaisuarkistoaineistot jonotuslistalla.

Arviointityökalupalvelut

- Itsepalvelumallin kehittäminen kansallisille kirjastotoimen arvioinneille (kyselyt, tilastointi)

Hankkeet

Finna

Kuvaus

- Organisaatiot voivat tuoda aineistonsa valtakunnalliseen [Finna.fi](https://finna.fi) -palveluun tai luoda kokonaan oman näkymänsä.
- Finnassa mukana oleva organisaatio voi tehdä toimintansa ja aineistonsa näkyväksi helposti ja pienin kustannuksin, sekä osoittaa vaikuttavuutensa tilastoilla ja laadullisella tiedolla.
- Kansalliskirjaston ja CSC:n tarjoama tekninen ylläpito kuuluu palveluun.

Nostoja

- Ydinpalvelun kehittäminen
 - ASKIn käyttöönotto ja asiakaspalvelun tehostaminen
- Kansallisten infrastruktuurien integrointi
 - KDK-ATT
- Uudet käyttötavat
 - Oppimisympäristöintegraatit
 - Kumppanuudet avoimen datan uudelleenkäytössä
- Avoimet sisällöt
 - OA-aineistojen saatavuus ja hyödynnettävyys
- Julkisuuskuva
 - Suomi 100
 - Tunnettuus

Finto

Kuvaus

- Finto on Kansalliskirjastossa ylläpidetty keskitetty ontologia- ja sanastopalvelu, joka tarjoaa julkaisualustan ja työkalut ontologioiden ja sanastojen hyödyntämiseen.
- Finto on vapaasti kaikkien käytettävissä ja selailtavissa

Nostoja

- Skosmos-ohjelmiston kehittäminen
- YSO:n tietomalli
- YSA->YSO valmistelut
- Finto osana metatietokokonaisuutta

Tajua ja ATT-koulutus

Kuvaus

- TAJUA-projektin (Tieteen avoin julkaiseminen) tavoite on merkittävästi lisätä suomalaisen tieteellisen työn tuotosten nopeaa, pysyvää ja aitoa avointa saatavuutta.
- Se on Avoin tiede ja tutkimus -hankkeen osahanke Kansalliskirjastossa.

Nostoja

- Toteutetaan bibliografisten tietojen yhdistäminen nimitietoihin
 - Linkittyy Melindaan
- ISNI-käyttöönotto
 - Testaus ja toimintamalli
- Julkaisuarkistojen metatietosuosituksen viimeistely ja käyttöönoton edistäminen
- Tutkimusdatan kuvailutyökalun toteuttaminen yhteistyössä CSC:n kanssa
- Tieteen eri aihealueista työpajoja, webinareja ja seminaareja.
- Kotimaisille tiedejulkaisujen tekijöille avoimen tieteen koulutuskokonaisuus
- Avoimen tieteen verkkokurssin ylläpito ja kehittäminen

Kotilava-hanke

Kuvaus:

- [Tieteellisten seurain valtuuskunnan](#) (TSV) ja Kansalliskirjaston yhteinen hanke.
- Tieteellisten seurain valtuuskunnassa kehitetään Tieteellisten seurain valtuuskunnan vuodesta 2006 alkaen jäsenistölleen tarjoamaa Open Journal Systems (OJS) -julkaisualustaa entistä käytettävämmäksi työkaluksi lehdentekijöille.
- Kansalliskirjastossa toteutettavassa osiossa pyritään luomaan kotimaisille tiedelehdille rahoitusmalli, joka mahdollistaa niiden siirtymisen avoimiksi. Projekti on alkanut syyskuussa 2015, ja se päättyy alkusyksyllä 2017.

Nostoja:

- Hinnoittelumalli lehdille ja konsortiomalli rahoittajaorganisaatioille
- Konsortion hallintomalli

Kysymyksiä?

- email: kristiina.hormia@helsinki.fi
- skype: [kristiina.hormia](https://www.skype.com/people/kristiina.hormia)
- twitter: [@HormiaKristiina](https://twitter.com/HormiaKristiina)